

HEIMLANDS- TÓNAR AV BOTNINUM

– OG GARANTAR FYRI SMAKLOYSI Í ÆVIGA
DYSTINUM UM HIN GÓÐA SMAKIN

Birgir Kruse

Atta er tann beri døgurða-tónleikur, heila lortið», segði tónleikakennarin og legði avgjördur afturat, at »spælir Útvarpið ikki Mozartpopp, so spæla tey country. Bara country. Hetta er fanin meg ikki sum í Danmark, har tú hevði dekning allan sjónarringin, hvat tónleik tú so vildi hoyra ta givnu lötuna.«

Hann var nýliga komin heim úr lestrarørindum. Ikki tí, pappírini, sum vóru lítið at reypa av, gjørdur onga nyttu og nú hevði hann lisið seg av bygðini og suður til Havnar í eitt tíðaravmarkað barsilsstarv.

Tað er leygardagur, og *Rót & Rútma* hevur akkurát verið í Útvarpinum, tá hann skeinkir mær kaffi í krússið og fær sær eitt ball, Samson og grøna bók. Hann er norðanifrá.

Við útsýni oman í Sandagerð havi eg hesa løtu sett mær fyrri at kanna skismaði millum tónleikasmakin á bygd og í bý, og hví country er farið at merkja tað sama sum vánaligur tónleikur og alt, sum ber brá av ringum smaki. Íð hvussu er hjá Havnarfólki, sum lurta eftir Útvarpinum.

BANDITTAR OG DJEVLAR

Sjangrublind og floytifull í fordómum liva vit hvør á sínum avmálda bási, har alt snýr seg um at verja egnan smak og halda hini burtur og helst niðri. Skotgrava-kríggjið um tónlistarlígan smak dyrka vit á Facebook, tí har er figgindin sjónligur. Hvør sínu megin kjakgirðingina kunnu vit geva hvør øðrum viðhaldstumlar, ið er sama funka sum í miðöld, tá tey eisini bygdu múrar og frá nýfunnum víðsýni stoyttu bik í høvðið á teim fremmandu.

Hóast endurburðartíð, verðaldarbardagar og transistorpopp, hevur ókendi figgindin altíð verið ein hóttan, sum bretska sosiologurin Stanley Cohen (1942-2013) valdi at skýra *The Folk Devils*. Hetta er

undirgravandi rákið, ið hóttir bestaborgaran, sum ídnaðarsamfelagið við ósøgdum orðum hevur tikið djúphavspatent uppá í kjölfesta smakinum, listaliga rættvísinum og summinum av samfelagsligum dygdum, ið ikki bara skapa, men tryggja og støðugt varðveita føroyska stættasamfelagið. Alt samalt úr erva har suðuri í Havn.

Kringvarpið, sum aldri kløkkar okkum, sigst bara spæla country. Tað sigur sjálvbestaltaði besti-borgarin. Men er tað nú rætt? Spyrt tú meg, so skal eg eta mín ókeypis hatt uppá, at burtursæð frá *Rót & Rútma* henda morgun í ein tíma, so er eingin country-tónleikur í Útvarpinum. Og so slettis ikki í Sjónvarpinum. Kanska eru Rás2 og Lindin frægari, men har lurti eg ikki. Samanumtikið vil eg siga, at saman við bestaborgaranum er Kringvarpið stóri banditturin í útbreiðsluni av, ikki country, men *líkasælum* tónleiki. Onkur skal hava skuldina fyrri vánaliga smakkinn. Tí eru fólk farin at halda, at alt vánaligt tónleikarensli er country og øvugt. Ja, ein av landsins synum, sum livir av tónleiki, hevur gjørt ein kvøðuljómatátt um hetta sama. Tví vordðið honum. Eftir standi eg spyrjandi: Nær er country blivin *prügelknabe*?

ÓLOYST BARNAMINNI

Kom at hugsa um grindahvalin, sum útlendingar eru farnir at seta ovast í skapanarverkið og fremst í menningarlæruna, og tí kunnu sleppa væl frá at siga, at í heiminum er einki størri brotsverk enn føroyska grindadrápið. Um tú ikki trýrt tí, far so og hygg oman í Sandagerð.

Hvussu er tað komið so vítt, at henda argumentasjón er sloppin at hanga saman og hevur megnað at savnað vitborið fólk til eitt árligt summarmótmæli í Norðuratlants-havi? Er tað kanska tí at studentarnir í summarferiu eru stórbýarbúgvar, ið hava ein óloystan frumlongsul eftir nøkrum, tey aldri hava tikið til sín, tí tey hvørki hava sæð blóð ella slakt, tíansheldur eitt lík, og aldri hava verið í eini Uttandura sláturhøll, sum henni

í Sandagerði? Eru tey heimleys býarfólk, ið leingjast eftir óspiltum barnaminnum, sum Grindamannafelagið sigur, at tey bara finna í Føroyum, tí ongastaðni er sum her eitt samband at finna millum tilfeingi, svongd og talerk?

KJØLSTREKTUR LONGSIL

Eins og fremmandgjørdu býarbúgvarnir leingjast vit eftir sambandinum við náttúru og uppruna, tá ið vit lurta eftir tónleiki. At verða nomin. Tað kalli eg at fara í kirkju. At verða nomin av tónleiki, tónleikanomin. Tónleik siggi eg fyrri mær sum eitt landslag, hagar eg hvønn dag leiti við staðkendum vegvísarum, sum vísa aftur til upplivingar, sum í gjár vóru óvæntaðar og nú kærkomnar. Og um hornið lúra nýggjar upplivingar, serliga tær undir opnum himni á amerikanskum koyrivegum, men eisini frá Fela Kutí á afrikanskum steppunum, í Kirkju Heilgaða Andans í Kreml, ella við svalliga hylin í Karibia. Men so er brætt sum hjá Mahler, og so er aftur slætt sum hjá Zuccheró.

Stóru víddirnar, kúrekin og setandi sólín eru afturvendandi partar í einum røttum amerikanskum